

УДК 352:347.214.2(477.83-25),,15”

Нерухома власність представників міської влади Львова XVI століття

Ольга ГУЛЬ

*Інститут українознавства ім. Івана Крип'якевича
Національної академії наук України, відділ історії середніх віків,
вул. Козельницька 4, м. Львів 79026, Україна
gullola@ukr.net*

Представники Львівської міської ради, будучи найбагатшими міщанами, володіли у XVI ст. значною кількістю нерухомості в місті та за його межами. На величину нерухомої власності цих осіб впливали такі чинники: маєтки, успадковані від батьків чи отримані внаслідок одруження з багатими міщанками, прибутки від професій і занять – міжнародної (континентальної) та локальної торгівлі, здійснення вигідних фінансових операцій, у тому числі лихварських, заняття прибутковими ремеслами (аптекарьством, золотарством, мечництвом), а також статусна позиція в місті, тобто виконання урядових функцій.

Ключові слова: Львів XVI ст., Міська рада, райці, нерухома власність.

Зовнішній вигляд міста, планувальна структура залежить від величини міського осередку, його ролі в державі, але найважливішим чинником просторового розвитку є діяльність громадян. Від майнового стану мешканців, рівня їхньої професійної активності, освіченості та мистецьких уподобань залежить як місто виглядатиме. Львів, локований на магдебурзькому праві, від середньовіччя мав планувальну структуру типового європейського міста. Центральною частиною була площа Ринок, від якої відходило вісім навколишніх вулиць, а довкола розташовувалися ділянки національних громад. Львів, як значний осередок на перетині торговельних шляхів з країн Сходу до Західної Європи, був містом заможних людей, завдяки діяльності яких до нашого часу збереглися унікальні пам'ятки архітектури.

Мета цієї статті – встановити, якою нерухомістю у Львові та за межами міста володіли представники раецької колегії. Міська рада, як найвищий орган самоврядування, уособлювала виконавчу й судову систему, управляла міським майном і водночас представляла місто в зовнішніх відносинах. Відповідно до привілею Владислава Опольського від 1378 р. львівські райці отримали право вибирати зі свого складу судового в'їта. Вони ж призначали на урядування членів лавничого суду. Тому можна стверджувати, що Рада займала домінуючу позицію щодо інших міських інституцій, а її члени формували основу так званої „еліти еліт” Львова.

Протягом XVI ст. членами Міської ради у Львові було 80 осіб. Зі збережених джерел можна отримати дані про їх майновий стан, а також орієнтовну інформацію про те, в яких дільницях міста вони набували нерухомість. Спробую відповісти на питання: яким чином райці найчастіше набували нерухомість – шляхом успадкування, купівлі, здійснення інших фінансових операцій чи, може, отримували нерухомість як посаг дружини?

В актових матеріалах XVI ст. трапляються поодинокі записи з описом майнового стану представників патриціату, рідше – заповіти, чи записи про поділи маєтку між дітьми або спадкоємцями. Віднайдено заповіти Матеуса Гідека¹, Якуба Регулі², Станіслава Щольца³, Якуба Мешковського⁴, Миколая Гелазіні⁵, Валентина Вільчека⁶. Збереглися відомості про поділи майна між спадкоємцями райців Станіслава Вільчека⁷, Мартина Вассерброта⁸, Миколая Тички⁹, Міхаеля Магістра¹⁰. Інформацію про майновий стан райців можна отримати із записів купівлі-продажу нерухомості, скарг поручителів про невчасну виплату боргів. На підставі зібраних даних висвітлити всю нерухомість райців складно, адже про деяких, особливо тих, які урядували на початку XVI ст., є лише поодинокі згадки. Це дослідження буде тільки впровадженням до наступних студій.

Львівські райці були представниками престижних і прибуткових професій. До них належали багаті купці, аптекарі, мечники та різники. Заняття цими професіями гарантували їм високий рівень життя, а також суттєві переваги над іншими громадянами міста. Крім того, важливим джерелом доходів для більшості з них були фінансові операції та продаж і прибутки з надання нерухомості в оренду.

Більшість надлишкових капіталів райці інвестували в нерухомість: кам'яниці, дерев'яні будинки, городи й земельні ділянки на передмістях, а також броварні, крами та торгові ятки. Розмір і вартість нерухомих надбань представників міської влади залежали від суспільного і фінансового статусу родин. Придбання майна у Львові було головною передумовою для отримання міського громадянства, що відкривало можливість увійти до структур міської влади та сприяло набуттю нових маєтностей. Позаяк власність складалася з

¹ Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДІА України у Львові), ф. 52, оп. 2, спр. 335, арк. 93–98.

² Там само. Арк. 537.

³ Там само. Арк. 813–816.

⁴ Там само. Арк. 853–855.

⁵ Там само. Спр. 336, арк. 63–66.

⁶ Там само. Спр. 338, арк. 94–97.

⁷ Там само. Спр. 11, арк. 1605.

⁸ Там само. Арк. 412.

⁹ Там само. Арк. 1274, 1787.

¹⁰ Там само. Спр. 10, арк. 12.

нерухомості, нажитої представниками декількох поколінь, то особливо вирізнялися маєтки раецьких родин, представники яких протягом декількох поколінь входили до складу Міської ради.

Вочевидь, характеристику майнового стану райців доцільно розпочати з нерухомості, розташованої на Ринку¹¹. Подібно до інших міст¹², кам'яниці на головній площі Львова трактували як елемент впливовості, уважали одним із символів приналежності до вищого стану міщанства. За володіння кам'яницями на Ринку тривали суперечки, оскільки така власність надавала престиж господарям, підтверджувала привілейоване становище. Купівля цих будівель була ще й вигідним капіталовкладенням. Мешкати на Ринку вважалося не лише престижно, а й зручно, особливо для купців, аптекарів чи представників багатих ремісничих професій. У більшості будівель на Ринку від сторони фасаду було по три вікна, адже у Львові застосовували так зване правило рівних можливостей – представники не-шляхетських станів (купці, ремісники, лікарі) могли споруджувати будинки не більше, ніж з трьома вікнами. Кожне вікно на першому поверсі кам'яниці було можна застосовувати під вітрину крамниці, майстерню або для реклами¹³. Аналогічною була ситуація в інших містах Корони Польської¹⁴.

Кам'яницями на Ринку Львова володіли Міхаель Мечник¹⁵, Миколай Гейзлер¹⁶, Станіслав Вільчек¹⁷, Пйотр Тичка¹⁸, Миколай Арнесті¹⁹, Миколай Тичка²⁰,

¹¹ *Капраль М.* Соціотопографія львівського середмістя середини XVI ст. // Дрогобицький краєзнавчий збірник. Дрогобич, 2001. Вип. V; *Мельник Б.* Вулицями старовинного Львова. Львів, 2006. С. 48.

¹² *Mikulski K.* Przestrzeń i społeczeństwo Torunia od końca XIV do początku XVIII wieku. Toruń, 1999. S. 224–225; *Sowina U.* Sieradz. Układ przestrzenny i społeczeństwo miasta w XV–XVI w. Warszawa; Sieradz, 1991. S. 77; *Kiryk F.* Terytorium, zabudowa, zaludnienie // *Dzieje Sandomierza XVI–XVIII w.* / Red. H. Samsonowicz. Warszawa, 1993. S. 18; *Czaja R.* Socjotopografia miasta Elbląga w średniowieczu. Toruń, 1992. S. 90–92; *Czacharowski A.* Zagadnienia socjotopografii późnośredniowiecznego Torunia // *Miasta doby feudalnej w Europie środkowo-wschodniej. Przemiany społeczne a układy przestrzenne* / Pod red. A. Gejsztora i T. Rosłanowskiego. Warszawa; Poznań; Toruń, 1976. S. 145.

¹³ *Мельник Б.* Вулицями стародавнього Львова... С. 48.

¹⁴ *Sowina U.* Średniowieczny dom mieszczkański. Niektóre problemy badawcze // *Dom w mieście średniowiecznym i nowożytnym* / Pod red. B. Gedigi. Wrocław, 2004. S. 9–10.

¹⁵ ЦДА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 10, арк. 290, 812, 1459; спр. 224, арк. 578, 888.

¹⁶ Там само. Спр. 224, арк. 543.

¹⁷ Там само. Спр. 10, арк. 1171; спр. 11, арк. 1650, 1745.

¹⁸ Там само. Спр. 9, арк. 39, 106.

¹⁹ Там само. Арк. 39.

²⁰ Там само. Спр. 11, арк. 1274.

Магістер Міхаель²¹, Міхаель Гебель²², Андреас Когляр²³, Станіслав Газ²⁴, Мартин Вассерброт²⁵, Мартин Ганель²⁶, Валентин Августин²⁷, Миколай Крейсер²⁸, Георгій Гляч²⁹, Миколай Яцимирський³⁰, Матеус Мікулка³¹, Станіслав Мозанч³², Еразм Газ³³, Вольфганг Шольц³⁴, Мартин Шонгрегієр³⁵, Георгій Войнар³⁶, Йоан Залеський³⁷, Мартин Новокампіан³⁸, Сімон Магістер³⁹, Альберт Бакалавр⁴⁰,

²¹ Там само. Спр. 10, арк. 12, 119, 197; спр. 224, арк. 938.

²² Там само. Спр. 9, арк. 330.

²³ Там само. Арк. 243.

²⁴ Там само. Арк. 237, 271, 302.

²⁵ Там само. Спр. 10, арк. 466, 665, 714, 782, 804, 1160.

²⁶ Там само. Спр. 11, арк. 38, 182, 197. За цю кам'яницю Ганель сплачував шосовий податок упродовж 1535–1544 рр. (*Капраль М.* Власники нерухомості середмістя Львова 30–40-х років XVI ст. у світлі шосових реєстрів (соціотопографічний аспект) // Записки Наукового товариства імені Шевченка. Львів, 1997. Т. ССXXXIII: Праці Історично-філософської секції. С. 168).

²⁷ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 9, арк. 834, 893, 894; спр. 10, арк. 58, 171, 817; спр. 11, арк. 1865; спр. 224, арк. 115, 197; спр. 225, арк. 125; *Капраль М.* Власники нерухомості середмістя Львова... С. 168.

²⁸ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 9, арк. 996; спр. 10, арк. 33, 57, 1126, 1251, 1274; *Капраль М.* Власники нерухомості середмістя Львова... С. 157.

²⁹ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 11, арк. 701, 772; спр. 11, арк. 90, 419.

³⁰ Там само. Спр. 10, арк. 97; *Капраль М.* Власники нерухомості середмістя Львова... С. 165.

³¹ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 9, арк. 585–587.

³² Там само. Спр. 11, арк. 1774; *Капраль М.* Власники нерухомості середмістя Львова... С. 157.

³³ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 11, арк. 1488, 1865; *Капраль М.* Власники нерухомості середмістя Львова... С. 157.

³⁴ Вольфганг Шольц купив її у дітей Миколая Тички (ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 10, арк. 506, 515; *Капраль М.* Власники нерухомості середмістя Львова... С. 157).

³⁵ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 10, арк. 297, 385; спр. 11, арк. 843, 864, 1311; *Капраль М.* Власники нерухомості середмістя Львова... С. 173.

³⁶ Одну частину він придбав у Йоана Франчковіча і його дружини Дороти – дочки Миколая Яцимирського (ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 11, арк. 1423); другу частину цієї ж кам'яниці купив у Георгія Гуттерра – краківського купця за 150 флоринів (Там само. Арк. 1565); третю частину купив у Ференца Кравця і його дружини Беати – дочки Миколая Яцимирського (Там само. Арк. 1566, 1846).

³⁷ Там само. Спр. 13, арк. 669; спр. 16, арк. 612.

³⁸ Там само. Спр. 27, арк. 1161.

³⁹ Там само. Спр. 18, арк. 155, 156, 282.

⁴⁰ Там само. Спр. 14, арк. 571, 475, 1019, 1370.

Єронім Стано⁴¹, Гжегож Колачек⁴², Йоан Коснар⁴³, Паулюс Єльонек⁴⁴, Станіслав Мозанч⁴⁵, Андреас Самбор⁴⁶, Миколай Гелазіні⁴⁷, Йоан Кохно⁴⁸, Якуб Регуля⁴⁹, Альберт Бакалавр⁵⁰, Каспер Пшездзецький⁵¹, Станцель Шольц⁵², Мартин Новокампіан⁵³, Якуб Шольц⁵⁴ та Йоан Вільчек⁵⁵. Шосовий податок за кам'яниці на Ринку платили також Йоан Грінвальт⁵⁶, Єронім Стано⁵⁷ та Йоан Кохно⁵⁸.

Серед заможного міщанства часто траплялися випадки, коли нерухомість тривалий час перебувала у власності представників однієї родини⁵⁹ і передавалася у спадок від батька до сина фактично разом з місцем у Міській раді. У записах львівських судових книг такі кам'яниці часто фігурували за іменами власників, наприклад „lapidea Wasserbrotowska”, „Wojnarowska”, „Kossnarowska”, „Cochnowska”, „Mazanczowska”, „Mistrzszymonowska”, „Gelazinowska”, „Jostglaczowska”.

Від львівського Ринку в XVI ст. відходило вісім вулиць, які через 50 метрів перетиналися з чотирма вулицями, що утворювали квадрат, у центрі якого знаходилася площа. Характерною особливістю цих навколишніх вулиць було те, що один їх бік прилягав до міського муру. Збудовані біля нього будинки слугували фортифікаційними додатками. Тут мешкали ремісники, середні та дрібні купці⁶⁰. Такі будинки були значно дешевшими, не діяло тут і правило трьох вікон, тому більшість споруд були довгими й густо заселеними⁶¹. Найчастіше представники середніх верств міщанства не володіли нерухомістю

⁴¹ Там само. Спр. 223, арк. 172.

⁴² Там само. Спр. 224, арк. 38.

⁴³ Там само. Спр. 9, арк. 28, 38.

⁴⁴ Там само. Спр. 225, арк. 71.

⁴⁵ Там само. Спр. 11, арк. 1774.

⁴⁶ Там само. Спр. 19, арк. 1308, 1315.

⁴⁷ Там само. Спр. 23, арк. 311.

⁴⁸ Там само. Спр. 10, арк. 1463.

⁴⁹ Там само. Спр. 224, арк. 1083.

⁵⁰ Там само. Спр. 13, арк. 483.

⁵¹ Там само. Спр. 28, арк. 728.

⁵² Там само. Спр. 27, арк. 304.

⁵³ Там само. Спр. 18, арк. 641.

⁵⁴ Там само. Спр. 23, арк. 678.

⁵⁵ Там само. Спр. 224, арк. 846.

⁵⁶ Капраль М. Власники нерухомості середмістя Львова... С. 157.

⁵⁷ Там само. С. 168.

⁵⁸ Там само. С. 171.

⁵⁹ Goliński M. Przy wrocławskim Rynku. Rekonstrukcja dziejów własności posesji. Cz. 1: 1345–1420. Wrocław, 2011. S. 322.

⁶⁰ Мельник Б. Вулицями стародавнього Львова... С. 97.

⁶¹ Там само.

на цих вулицях, а лише орендували її в заможних осіб. Значна частина будинків на вулицях Краківській, Шевській, Галицькій, Шкоцькій (тепер вул. Сербська), Пекарській, Шпитальній, Різницькій, Гродській (вул. Театральна), Зарванській (вул. Староєврейська) належала найбагатшим міщанам.

У способі набуття цієї нерухомості видно закономірність: більшу її частину райці купували або отримували внаслідок фінансових операцій (особи, які позичали в райців гроші, давали ці землі під заставу, відтак унаслідок невчасної сплати вони переходили до представників еліти влади). Стосовно призначення цих будинків, то їх, очевидно, наживали для забезпечення дітей, а також використовували для отримування додаткових прибутків з оренди. Як приклад можна навести ситуацію, що склалася з нерухомістю райці Міхаеля Мечника після його смерті. Незважаючи на те, що він не мав патриціанського походження, його предки не урядували в Міській раді чи судовій лаві, однак саме він був власником чи не найбільшої кількості кам'яниць і будинків на львівському Ринку й прилеглих вулицях. Три кам'яници на Ринку Міхаеля Мечника успадкували – онук Антоній Чорн (син старшого сина, що помер у молодому віці), син Антоній Мечник⁶² і зять шляхетний Станіслав Губіцький⁶³. З п'яти будинків на прилеглих вулицях (двох на вул. Краківській і трьох на вул. Шевській) два були відкуплені зятем Станіславом Губіцьким⁶⁴, а ще два перейшли до інших зятів Андреаса Кравця⁶⁵ і Йоана Золотаря⁶⁶ (в одній мешкав Георгій Кушнір, за що сплачував щорічно по 50 флоринів⁶⁷).

Значно рідше райці набували нерухомість на вулицях національних громад – Вірменській, Руській, Єврейській. Хоча траплялися винятки. Наприклад, Георгій Войнар володів кам'яницею на вул. Руській, що була бічною від Шкоцької, тобто розміщувалася одразу навпроти Ринку⁶⁸. Як стверджував Іван Крип'якевич, представники некатоліцьких етнічно-релігійних груп Львова, зокрема українці, якщо продавали нерухомість, то найчастіше особам своєї громади⁶⁹.

У Львові XVI ст. найвигіднішим заняттям була торгівля – як міжнародна (континентальна), так і місцева роздрібна товарами першої необхідності. Значні

⁶² ЦДІА України у Львові, ф. 52. оп. 2, спр. 225, арк. 69.

⁶³ Там само. Спр. 10, арк. 275, 528

⁶⁴ Там само. Спр. 9, арк. 647.

⁶⁵ Там само. Спр. 10, арк. 193.

⁶⁶ Там само. Спр. 9, арк. 329.

⁶⁷ Там само. Спр. 11, арк. 585.

⁶⁸ Там само. Спр. 9, арк. 580, 840, 885.

⁶⁹ Крип'якевич І. Русини властители у Львові в першій пол. XVI в. // Науковий Збірник присвячений професорови Михайлови Грушевському учениками й прихильниками з нагоди його десятилітньої наукової праці в Галичині (1894–1904) у Львові. Львів, 1906. С. 231.

торгівельні вигоди місто отримувало завдяки королівським наданням і привілеям, зокрема праву складу, згідно з яким кожен іноземний купець, що проїздив до Львова з товаром, затримувався тут на два тижні і протягом цього часу львівські купці розкупували його товар та перепродували його на західніших ринках. Найбільше користі від торговельних привілеїв Львова отримували найбагатші міщани, купці, які одночасно були членами Міської ради. Їм належала значна кількість торговельних приміщень – так звані „багаті й бідні крами”, лавки й ятки для продажу м'яса та хлібних виробів. У 1522 р. для „багатих крамів”, у яких торгували дорогими та вишуканими товарами, створено окрему вулицю в північній стороні площі Ринок. У 1547 р. таких багатих крамів було 11⁷⁰, а в 1588 р. – щонайменше 33⁷¹.

Тринадцять представників раецької колегії мали у власності по одному краму (Йоан Фрайборк⁷², Йоан Залеський⁷³, Вольфганг Шольц⁷⁴, Вольф Шольцвольфович⁷⁵, Йоан Шольц⁷⁶, Йоан Шонгрегієр⁷⁷, Юзеф Крайсер⁷⁸, Міхаель Мечник⁷⁹, Якуб Регуля⁸⁰, Миколай Золотар⁸¹, Миколай Тичка⁸², Георгій Войнар⁸³, Альберт Бакалавр⁸⁴), четверо – по два (Йоан Кохно⁸⁵, Валентин Августин⁸⁶, Станіслав Вільчек⁸⁷ та Йодок Гляч⁸⁸), а Мартин Вассерброт – аж три⁸⁹.

Фінансово вигідно було володіти різницькими й пекарськими ятками, в яких торгували найбільш затребуваними продуктами харчування – хлібом і м'ясом. Семеро осіб з раецької колегії мали по одній ятці (Йоан Фрайборк⁹⁰,

⁷⁰ Капраль М. Станово-професійна структура населення Львова в другій чверті XVI ст. // Україна в минулому. Київ; Львів, 1994. Вип. 6. С. 32.

⁷¹ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 19, арк. 1276.

⁷² Там само. Спр. 9, арк. 215.

⁷³ Там само. Спр. 16, арк. 383, 386.

⁷⁴ Там само. Спр. 13, арк. 542.

⁷⁵ Там само. Спр. 18, арк. 16.

⁷⁶ Там само. Арк. 434.

⁷⁷ Там само. Спр. 10, арк. 170, 224, 257.

⁷⁸ Там само. Спр. 11, арк. 660.

⁷⁹ Там само. Спр. 10, арк. 257, 489.

⁸⁰ Там само. Спр. 225, арк. 570.

⁸¹ Там само. Спр. 223, арк. 58.

⁸² Там само. Спр. 9, арк. 20, 160.

⁸³ Там само. Арк. 333.

⁸⁴ Там само. Спр. 14, арк. 495.

⁸⁵ Там само. Спр. 9, арк. 475–476, 495.

⁸⁶ Там само. Спр. 10, арк. 1043, 1444.

⁸⁷ Там само. Спр. 9, арк. 654, 675; спр. 10, арк. 1457.

⁸⁸ Там само. Спр. 19, арк. 1276.

⁸⁹ Там само. Спр. 9, арк. 118, 176, 580, 885.

⁹⁰ Там само. Арк. 215.

Йоан Вайс⁹¹, Йоан Залеський⁹², Станіслав Шольц⁹³, Георгій Войнар⁹⁴, Єронім Запала⁹⁵, Альберт Бакалавр⁹⁶), двоє (Йоан Кохно⁹⁷ і Матеус Мікулка⁹⁸) – по дві, Станіслав Вільчек володів чотирма різницькими ятками⁹⁹.

У торгівлі львівських міщан не було певної стратифікації. Користуючись висловом Владислава Лозінського, можна сказати, що „всі торгували всім”¹⁰⁰. Райця Міхаель Мечник, окрім заняття ремеслом, володів двома крамами на Ринку, тобто займався торгівлею. Іншим прикладом є Станіслав Вільчек. Незважаючи на те, що здобув ступінь доктора наук і належав до давньої родини, яка займалася торгівлею сукном¹⁰¹, він інвестував у різницькі ятки.

Відомо, що більшість райців, окрім кам'яниць на Ринку і прилеглих до головної площі вулицях, володіли будиночками (*domuncula*) в середмісті чи на передмістях, а також порожніми ділянками, фільварками і маєтками¹⁰². Можна припустити, що ці частини нерухомого майна призначали для додаткового ведення господарства, оренди, а також використовували як житло влітку чи під час стихійних лих, епідемій та інших непередбачуваних обставин.

Райці володіли теж маєтками й фільварками на території міських ланів та обшарів, орендували осади й міські села. Так, осада Головско від XV ст. належала родині Мікулків¹⁰³, представники якої до 1530-х років входили до складу Миської ради. Після одруження Уршулі Мікулчанки з Бартоломеем Ганлем право на володіння цими маєтностями перейшло до їх наступників, тобто до родини Ганлів – райці Мартина Ганля¹⁰⁴, Міхаеля Ганля та їх сестри Дороти, дружини райці Станіслава Вільчка. Згодом частину Станіслава Вільчка поділено між його дітьми – сином Йоаном Вільчком, який був райцею, і донькою Анною¹⁰⁵. Анна Вільчківна двічі була заміжня за райцями. Право розпоряджатися

⁹¹ Там само. Арк. 458; спр. 11, арк. 752.

⁹² Там само. Спр. 21, арк. 375, 401.

⁹³ Там само. Спр. 27, арк. 605–608.

⁹⁴ Там само. Спр. 9, арк. 680, 950; спр. 224, арк. 377.

⁹⁵ Там само. Спр. 11, арк. 396.

⁹⁶ Там само. Спр. 14, арк. 493.

⁹⁷ Там само. Спр. 9, арк. 361, 587; спр. 10, арк. 1505.

⁹⁸ Там само. Спр. 9, арк. 585–587; спр. 224, арк. 659.

⁹⁹ Там само. Спр. 9, арк. 776, 867; спр. 10, арк. 73, 119, 736; спр. 224, арк. 264.

¹⁰⁰ *Łoziński W.* Kupiectwo lwowskie w XVI w. // Biblioteka Warszawska. Warszawa, 1891. Т. III. S. 433.

¹⁰¹ *Łoziński W.* Patrycjat i mieszczaństwo Lwowa XVI–XVII w. Lwów, 1890. S. 150.

¹⁰² *Долинська М.* Історична топографія самоврядних передмість міста Львова XVI–XVIII ст. // Дрогобицький краєзнавчий збірник. Дрогобич, 2005. Вип. IX. С. 219.

¹⁰³ *Skoczek J.* Studja nad patrycjatem lwowskim wieków średnich // Pamiętnik Historyczno-Prawny. Lwów, 1929. Т. VII. Zesz. 5. S. 25.

¹⁰⁴ *Matricularum Regni Polonia summariae* / Ed. T. Wierzbowski (далі – MRPS). Varsoviae, 1910. P. IV. Vol. 1. S. 217.

¹⁰⁵ ЦДІА України у Львові, спр. 10, арк. 26; спр. 11, арк. 1830.

її майном в різні часи мали райця Юзеф Крайзер (перший чоловік; а згодом їхній син Станіслав Крайсер) і Альберт Бакалавр (другий чоловік)¹⁰⁶. Право володіти часткою Мартина Ганля перейшло до наступників, один з яких – чоловік доньки Уршулі – Миколай Гелазіні був райцею¹⁰⁷. Протягом 1540-х років тривала суперечка між наступниками Ганля і містом про юрисдикційне підпорядкування Головська і Брюхович міському чи земському праву¹⁰⁸.

Осаду Замарстинів, якою в кінці XV ст. володіла родина Лінднерів, у 1504 р. поділила вдова Петра Лінднера: третину продала наступникові райці Пйотра Тички – Бернардові¹⁰⁹, інша частина перейшла до доньки Катерини та її чоловіка райці Станіслава Газа¹¹⁰. Частку Бернарда Тички після його смерті розділили його вдова, що вдруге вийшла заміж за райцю Мартина Шонгрегієра, і донька Агнета – дружина Матеуса Конвісаря. Матеус після смерті Агнети продав її Мартину Шонгрегієру¹¹¹.

Осадою Клепарів володіли представники родини Становичів – Андреас, Єронім і Станіслав Стано, який був райцею в Любліні¹¹². Маєток з виноробнею на Клепарові успадкувала їх сестра Дорота Станцельгазова (чоловік Станіслав Газ), котра передала його синові Еразму, а той продав райці Мартинові Золотареві¹¹³.

Інший Матеус Мікулка викупив у шляхетного Станіслава Залеського маєтності на вул. Палчіковській¹¹⁴. Частину цього маєтку отримали за борг 600 флоринів наступники райці Йоана Кохно¹¹⁵, іншу згодом успадкував його зять райця Йоан Фрайбок і його наступники¹¹⁶. У другій половині XVI ст. в міських книгах ці маєтки згадуються як „маєток Фрайборковський” або „Фрайборковські лани”. Ними, зокрема, володіли райці Вольфганг Шольц і Матеус Гідек¹¹⁷.

Станіслав (Станцель) Шольц орендував фільварок Кульпарків, а його син (теж Станіслав) на Галицькому передмісті заклав осаду Волю Станцльовську¹¹⁸.

¹⁰⁶ Там само. Спр. 13, арк. 483; спр. 14, арк. 278, 795.

¹⁰⁷ Там само. Спр. 226, арк. 785.

¹⁰⁸ Там само. Спр. 240, арк. 216, 522; спр. 224, арк. 1180.

¹⁰⁹ *Skoczek J. Studja nad patrycjatem lwowskim...* S. 61; ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 9, арк. 106.

¹¹⁰ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 9, арк. 136.

¹¹¹ Там само. Арк. 106, 981; спр. 224, арк. 1126.

¹¹² Там само. Спр. 224, арк. 132, 216.

¹¹³ Там само. Арк. 680.

¹¹⁴ Там само. Спр. 232, арк. 895.

¹¹⁵ Там само. Спр. 9, арк. 221.

¹¹⁶ Там само. Спр. 224, арк. 684, 699; MRPS. 1912. P. IV. Vol. 2. S. 318.

¹¹⁷ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 224, арк. 306.

¹¹⁸ *Petryszak B. Szolc Stancel // Polski Słownik Biograficzny. Warszawa; Kraków, 2012–2013. T. XLVIII. S. 489–491; Biedrzycka A. Szolc Stanisław // Ibid. S. 491.*

Райця Миколай Арнесті після одруження з Барбарою (донькою шляхетного Пйотра Зимноводського) отримав у володіння село Зимна Вода і млин за Краківською брамою. У 1500 р. тривав спір між родиною Барбари і Миколаєм щодо приналежності цього села¹¹⁹. Після його смерті в 1509 р. вдову звільнили від сплати податків за нього¹²⁰. Йодок Гляч володів маєтком у с. Козельники¹²¹, а Матеус Мікулка – на вул. Сокольницькій¹²². Маєтки на Калічій Горі мали Йоан Грінвальт¹²³, Станіслав Мозанч¹²⁴, Йоан Фрайборк¹²⁵, Вольфганг Шольц¹²⁶, Сімон Магістер¹²⁷.

На думку дослідниці середньовічних міст Марії Богуцької, надбання значної нерухомості в місті і за його межами представниками міського патриціату – прояв „амбіцій для отримання нобілітації”. Це призвело до того, що значна частина найбагатших міщан, зокрема у Варшаві, покидала місто і переходила до шляхетського стану¹²⁸. Така ж ситуація була типовою для інших міст Корони Польської¹²⁹. Натомість у Львові зміна станової приналежності найбагатшими міщанами не набула великих масштабів. Як підкреслював Владислав Лозінський, „у Львові шляхетство довго не входило в плани міщан, хоча багато представників міського патриціату володіли маєтками за межами міста”¹³⁰. Йоан Кохно разом із вірменином Івашком Тихновичем орендували село Зелів¹³¹, а Миколай Яцимірський був причетний до наступних земських володінь – села Під’ярків (*Podyarkow*)¹³² та сіл Перемишльської землі – Холодниця, Монастирська Воля і Долголука (*Chlodnycza, Monastyr Voliam, Dolholuka*)¹³³.

¹¹⁹ Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum bernardyńskiego we Lwowie. Lwów, 1884. T. X / Wydał X. Liske i in. S. 12.

¹²⁰ MRPS. 1908. P. III. S. 214; P. IV. Vol. 1. S. 53.

¹²¹ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 26, арк. 125.

¹²² Там само. Спр. 224, арк. 966.

¹²³ Там само. Арк. 430, 610.

¹²⁴ Там само. Спр. 11, арк. 42.

¹²⁵ Там само. Спр. 224, арк. 893.

¹²⁶ Там само. Спр. 15, арк. 78.

¹²⁷ Там само. Спр. 16, арк. 184.

¹²⁸ *Bogucka M.* Mieszczanstwo Warszawy w XVI i w pierwszej połowie XVII w. // *Spółeczeństwo Warszawy w rozwoju historycznym.* Warszawa, 1977. S. 399.

¹²⁹ *Opas T.* Z problemów awansu społecznego mieszczan w XVII i XVIII wieku. O przenikaniu do stanu szlacheckiego i duchowieństwa // *Przegląd Historyczny.* Warszawa, 1974. T. LXV. Zesz. 3. S. 465; *Bogucka M.* Miejsce mieszczan w społeczeństwie szlacheckim: atrakcyjność wzorców życia szlacheckiego w Polsce XVII w. // *Spółeczeństwo Staropolskie.* Warszawa, 1976. T. 1. S. 190.

¹³⁰ *Łoziński W.* Patrycjat i mieszczanstwo Lwowa... S. 10.

¹³¹ MRPS. P. IV. Vol. 1. S. 79.

¹³² *Ibid.* S. 428.

¹³³ *Ibid.* S. 472.

У Львові навпаки траплялися випадки, коли шляхтичі одружувалися з доньками львівських міщан і переймали від них нерухомість¹³⁴. Таким прикладом може бути одруження шляхетного Станіслава Губіцького з Анною – донькою райці Міхаеля Мечника¹³⁵. Дві кам'яниці останнього згодом перейшли у власність до його зятя-шляхтича, зокрема частину однієї з них (на вул. Краківській) отримала донька Мечника як посаг¹³⁶, натомість іншу частину (на вул. Шевській) Губіцький купив у тестя в 1527 р. за 200 злотих¹³⁷.

Іншою важливою складовою нерухомої власності членів Миської ради були броварні, винниці, цегельні, млини і ставки. Лідером серед орендаторів рибних ставків був Йоан Кохно. Після його смерті вдова Маргарета успадкувала ставки в Глинянах, Щирці і Перемишлянах¹³⁸, але через те, що Кохно заборгував шляхетним Станіславу Чарному і Павлові Тарло, Маргарета була змушена їх продати¹³⁹. Інші представники владної еліти володіли малими ставками, що знаходилися біля їх млинів.

Млини державили Андреас Бергер¹⁴⁰, Валентин Августин, Матеус Гідек і Юзеф Крайсер¹⁴¹, Барбара – дружина райці Миколая Арнесті¹⁴², Магістер Міхаель¹⁴³, Георгій Гляч¹⁴⁴, Станіслав Мозанч¹⁴⁵, Йоан Грінвальт¹⁴⁶, Станіслав Дібовіціус¹⁴⁷ і Йоан Кохно¹⁴⁸. Райці Йоан Косснер, Мартин Шонргерієр¹⁴⁹ і Миколай Абрек¹⁵⁰ володіли цегельнями з малими ставками¹⁵¹. У власності

¹³⁴ *Ptaśnik J.* Szlachta wobec miast i mieszczaństwa w dawnej Polsce // *Przegląd Warszawski*. Warszawa, 1925. R. 5. T. III. S. 92; *Ejusd.* Ze studiów nad szlachtą mieszczańskiego pochodzenia // *Sprawozdania z czynności i posiedzenia Akademii Umiejętności*. Kraków, 1914. Nr 19. S. 8.

¹³⁵ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 9, арк. 998.

¹³⁶ Там само. Спр. 11, арк. 485, 712.

¹³⁷ Там само. Спр. 9, арк. 647.

¹³⁸ Там само. Арк. 725; спр. 10, арк. 123, 124.

¹³⁹ Там само. Спр. 9, арк. 591, 747.

¹⁴⁰ Млин Стахеровський: Там само. Спр. 9, арк. 8.

¹⁴¹ *Łoziński W.* Leopoldina // *Kwartalnik Historyczny*. Lwów, 1890. R. IV. S. 445.

¹⁴² MRPS. P. IV. Vol. 2. S. 106.

¹⁴³ Млин Пекарський: ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 224, арк. 178; MRPS. P. IV. Vol. 1. S. 231.

¹⁴⁴ У джерелах фігурує як млин на р. Острошанка: ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 10, арк. 1368; MRPS. 1915. P. IV. Vol. 3. S. 166.

¹⁴⁵ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 10, арк. 1025.

¹⁴⁶ Там само. Спр. 10, арк. 649.

¹⁴⁷ Там само. Спр. 28, арк. 90.

¹⁴⁸ MRPS. P. IV. Vol. 1. S. 117; Vol. 2. S. 351; ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 9, арк. 221.

¹⁴⁹ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 11, арк. 1661.

¹⁵⁰ Там само. Арк. 836.

¹⁵¹ Там само. Спр. 9, арк. 335.

деяких райців були броварні й винниці на передмістях Львова. Броварнями володіли Станіслав Вільчек¹⁵², Пйотр Тичка¹⁵³, Йоан Вайс¹⁵⁴, Сімон Магістер¹⁵⁵, Мартин Новокампіан¹⁵⁶, Георгій Войнар¹⁵⁷, Єронім Стано¹⁵⁸, Паулюс Єльонек¹⁵⁹ і Йоан Кохно¹⁶⁰. Винниці були у власності Валентина Августина¹⁶¹, Вольфа Шольца¹⁶², Єроніма Запали¹⁶³, Станіслава Газа¹⁶⁴, Йоана Грінвальта¹⁶⁵ і Станіслава Мозанча¹⁶⁶. Наявність у райців цих елементів нерухомої власності може свідчити про те, що поряд із веденням міжнародної торгівлі і заняттям елітними ремеслами вони також інвестували в розвиток місцевої торгівлі та промислів. Можливо, таким чином, прагнули застрахувати себе і свої прибутки від економічних криз, що впливали на міжнародну торгівлю.

Деякі райці, зокрема ті, які походили не зі Львова, мали нерухомість в інших містах та містечках. Так, Станіслав Мозанч володів частиною кам'яниці в Кракові на вул. Святого Яна¹⁶⁷, Мартин Вассерброт після смерті брата Бартоломея отримав право власності на його кам'яницю на вул. Фратру в Кракові (вдова Бартоломея орендувала її в нього)¹⁶⁸. Син Станіслава Газа – Блазіус та онук Еразм Газ мали будинок у Любліні¹⁶⁹, який згодом викупив Йоан Грінвальт¹⁷⁰. Частину маєтку в Любліні успадкував також Каспер Пшесдзєцький, чоловік Регіни Станової (доньки Себастьяна Стано)¹⁷¹. Мартин Шонгрегієр поквитував прийняття спадку від батьків – частини маєтку в м. Гьорліце в Сілезії¹⁷², Томас Гжибовський отримав від брата частину будинку

¹⁵² Броварня містилася на вул. Пекарській, у 1570 р. він продав її Станіславу Фічеку за 90 марок (Там само. Арк. 59).

¹⁵³ Там само. Арк. 46–47.

¹⁵⁴ Там само. Арк. 766.

¹⁵⁵ Там само. Спр. 17, арк. 1057.

¹⁵⁶ Там само. Спр. 19, арк. 915.

¹⁵⁷ Там само. Спр. 11, арк. 1379, 1786.

¹⁵⁸ Там само. Арк. 203, 225, 740.

¹⁵⁹ Там само. Спр. 224, арк. 883.

¹⁶⁰ Там само. Спр. 9, арк. 495.

¹⁶¹ Там само. Спр. 10, арк. 607; спр. 11, арк. 1499.

¹⁶² Там само. Спр. 11, арк. 1421.

¹⁶³ Там само. Арк. 396.

¹⁶⁴ Там само. Арк. 154.

¹⁶⁵ Там само. Спр. 13, арк. 356.

¹⁶⁶ Там само. Спр. 26, арк. 680.

¹⁶⁷ Там само. Спр. 10, арк. 155.

¹⁶⁸ Там само. Спр. 9, арк. 450.

¹⁶⁹ Там само. Спр. 224, арк. 610; MRPS. P. IV. Vol. 3. S. 266.

¹⁷⁰ ЦДІА України у Львові ф. 52, оп. 2, спр. 239, арк. 643.

¹⁷¹ Там само. Спр. 27, арк. 1135.

¹⁷² Там само. Спр. 10, арк. 1055.

в м. Млява у Прусській землі¹⁷³, Йоан Залеський успадкував маєток у Перемишлі¹⁷⁴. Можна припустити, що більшість нерухомості в інших містах райці отримували у спадок, прикладів купівлі будинків чи крамів не віднайдено.

Досить часто кам'яниці й інші елементи нерухомості райці отримували як посаг від батьків їхніх дружин. Так, Міхаель Мечник отримав у власність частину будинку на Ринку від батька його дружини Дороти – Станіслава Калети¹⁷⁵. Згодом, під час поділу майна цього ж Станіслава, до Міхаеля Мечника разом з дружиною і сином Франциском перейшла частина ще однієї кам'яниці на Ринку¹⁷⁶. Від другої дружини, також Дороти – Мечник отримав частину кам'яниці Кохновської¹⁷⁷. Йоан Вайс успадкував маєток від тестя – різника Валентина Лазаря¹⁷⁸. Йоан Коснар як посаг від дружини Ядвіги отримав 500 флоринів, за які купив мурований дім на Ринку між будинками Яна Бонара і Миколая Тички¹⁷⁹. Павел Єльонек отримав від Станіслава Ловіча – батька дружини Дороти, кам'яницю „Ловічовську”. Згодом він продав її за 5 тисяч флоринів своякові лавнику Альберту Залеському¹⁸⁰. Кам'яницю Георгія Войнара на вул. Руській після його смерті розділили між дітьми¹⁸¹, але згодом син Георгій, також райця, відкупив у сестер їхні частини¹⁸².

Зважаючи на те, що в ранньомодерний час тривалість життя людей, а особливо жінок, була коротшою, то частими ставали повторні одруження, зокрема серед владної еліти Львова. Траплялися випадки одруження потенційних чи новообраних райців з доньками, вдовами, сестрами або ж онучками осіб, що вже належали до владної еліти. Тому, можна ствердити, кам'яниці й інші елементи нерухомого майна райців переходили знову ж таки в раєцьку власність. До зятя Йоана Кохно, райці Георгія Гляча (дружина Анна Кохнова), перейшли значні маєтності родини Кохно – третина кам'яниці на Ринку, будинок на вул. Краківській і село Зелів¹⁸³. Мурований будинок Міхаеля Гебеля біля Кафедрального собору після його смерті перейшов у власність сина Валентина, який був лавником¹⁸⁴. Після смерті Валентина кам'яницю розділили

¹⁷³ Там само. Арк. 910; спр. 224, арк. 516.

¹⁷⁴ Там само. Спр. 239, арк. 468.

¹⁷⁵ Там само. Спр. 10, арк. 162–163, 193.

¹⁷⁶ Там само. Арк. 774, 786; спр. 11, арк. 116.

¹⁷⁷ Там само. Арк. 1176.

¹⁷⁸ Там само. Спр. 9, арк. 777.

¹⁷⁹ Там само. Арк. 28, 38, 84, 126, 386.

¹⁸⁰ Там само. Спр. 225, арк. 71.

¹⁸¹ Містився біля будинку Станіслава Островського з однієї сторони, а з іншої був бічним від вулиці Шотландської (Там само. Спр. 9, арк. 510, 924).

¹⁸² Там само. Арк. 511; спр. 10, арк. 568.

¹⁸³ Там само. Спр. 10, арк. 1463; спр. 11, арк. 210.

¹⁸⁴ Там само. Спр. 9, арк. 30.

зяті-райці – Мартин Аптекарь (чоловік дочки Дороти)¹⁸⁵ і райця Георгій Войнар (чоловік дочки Анни)¹⁸⁶. Кам'яниця на Ринку Матеуса Кангісера після його смерті була поділена між вдовою Доротою, котра згодом вийшла заміж за райцю Станіслава Газа, і донькою Катериною – дружиною райці Станіслава Мозанча. Згодом Станіслав Мозанч за 200 флоринів викупив частку Дороти¹⁸⁷. За деякий час кам'яниця „Мозанчовська” перейшла до онучки Станіслава Мозанча – Катерини, другої дружини райці Томаса Карча¹⁸⁸. Від першої дружини Барбари (доньки райці Йодока Гляча) Томас Карч теж отримав кам'яницю на Ринку (між Гейзляровською і Йоана Алембека)¹⁸⁹. Ділянку на Ринку Йоан Косснер передав зятю Андрію з Києва¹⁹⁰. Згодом кам'яниця на Ринку, що, очевидно, була збудована на цій ділянці, перейшла до онучки Андрія з Києва та її чоловіка райці Якуба Регулі¹⁹¹. Альберт Бакалавр після одруження з Анною Вільчковою, вдовою райці Юзефа Крайсера, отримав третину майна Крайсера, зокрема частину будинку на Ринку, порожню ділянку, обшар біля шпитального поля, город, частину Головська¹⁹², а також будинок на вул. Єврейській¹⁹³. Окрім того, від Станіслава Вільчка, батька згаданої Анни, Альберт Бакалавр отримав частину кам'яниці¹⁹⁴. Одна з кам'яниць на Ринку Міхаеля Мечника згодом перейшла до онука Антонія Чорна, що також був райцею¹⁹⁵, а кам'яниця Миколая Гейзлера – до внука лавника Сигізмунда Гейзлера¹⁹⁶.

Кам'яниця „Коснарівська”, яка знаходилася між кам'яницями Георгія Гуттерера і шляхетного Павла Кола, каштеляна галицького, після смерті райці Йоана Косснера потрапила у власність не до дітей, а до племінника Йоана Шонгрегієра. Згідно з даними списку міських урядників Львова, жоден із синів чи зятів Йоана Косснера не став райцею, до складу Ради натомість увійшов син його сестри Катерини Коссарової – Йоан Шонгрегієр¹⁹⁷. Він і відкупив у дітей Йоана Косснера згадану кам'яницю¹⁹⁸. Йоан Грінвальт від Софії

¹⁸⁵ Там само. Спр. 225, арк. 630–631.

¹⁸⁶ Там само. Арк. 632.

¹⁸⁷ Там само. Спр. 9, арк. 307.

¹⁸⁸ Там само. Спр. 28, арк. 972.

¹⁸⁹ Там само. Арк. 236, 238.

¹⁹⁰ Там само. Спр. 9, арк. 281.

¹⁹¹ Там само. Спр. 224, арк. 811.

¹⁹² Там само. Спр. 13, арк. 483.

¹⁹³ Там само. Спр. 14, арк. 547–548.

¹⁹⁴ Там само. Арк. 494.

¹⁹⁵ Там само. Спр. 225, арк. 69.

¹⁹⁶ Там само. Спр. 224, арк. 433.

¹⁹⁷ *Kapral M. Urzędnicy miasta Lwowa w XIII–XVIII wieku. Toruń, 2008 [Spisy urzędników miejskich z obszaru dawnej Rzeczypospolitej, Śląska i Pomorza Zachodniego. T. VII: Ziemia Ruskie. Z. 1: Lwów]. S. 392, 407.*

¹⁹⁸ ЦДІА України у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 10, арк. 385–386; спр. 11, арк. 843, 864; спр. 224, арк. 229, 237.

Темрічової, матері його дружини Емеранції, отримав маєток на Галицькому передмісті¹⁹⁹. Станіслав Бергер успадкував від Миколая Смешка, батька дружини Елізабети, кам'яницю на вул. Галицькій і город за Галицькою брамою²⁰⁰. Йоан Залеський внаслідок поділу майна Мартина Біліні (батька дружини Анни) отримав багатий крам „Білиновський”²⁰¹.

Часто кам'яниці й будинки переходили у власність райців шляхом купівлі від інших членів расцької колегії або від рідні. Міхаель Мечник продав кам'яницю на Ринку тестеві сина Антонія, також мечникові Йоану Фічеку за 400 злотих²⁰². Вольф Шольц купив кам'яницю в Анни Вассербротової (доньки Мартина Вассерброта)²⁰³, Станіслав Газ – у Йоана Кохно²⁰⁴, Георгій Войнар – у райці Станіслава Вільчка, що був чоловіком його сестри Анни²⁰⁵. Миколай Яцимірський придбав у Валентина Августина кам'яницю на Ринку²⁰⁶. Траплялися також випадки купівлі нерухомості в місті не від представників расцького середовища чи багатих міщан, а в шляхтичів, зокрема в 1551 р. райця Якуб Регуля купив у шляхетного Станіслава Малечковського кам'яницю на Ринку²⁰⁷.

Ціни на нерухомість були дуже різними й, очевидно, залежали від розміру будинку, його конструкції, місця розташування. До прикладу, кам'яниця „Ловічовська” на Ринку в 1563 р. була продана за 400 флоринів, натомість кам'яниця, яку купив Сімон Магістер у 1581 р., коштувала 1 600 флоринів²⁰⁸. Будинок Міхаеля Магістра був оцінений у 300 флоринів, а його ж маєток за Краківською брамою – у 100 флоринів²⁰⁹. Маєток Матеуса Мікулки на вул. Сокольницькій успадкувала його донька Єфросинія. Згодом вона продала цю нерухомість райцям за 300 флоринів²¹⁰. Крами на Ринку коштували приблизно 50 флоринів²¹¹, хоча траплялися й значно дорожчі – багатий крам з двома вікнами Міхаеля Мечника був оцінений у 220 флоринів²¹².

¹⁹⁹ Там само. Арк. 191.

²⁰⁰ Там само. Спр. 11, арк. 577; спр. 224, арк. 876.

²⁰¹ Там само. Спр. 16, арк. 383, 386.

²⁰² Там само. Спр. 10, арк. 1080.

²⁰³ Там само. Спр. 224, арк. 638.

²⁰⁴ Там само. Спр. 9, арк. 271.

²⁰⁵ Там само. Спр. 10, арк. 568.

²⁰⁶ Там само. Арк. 170, 209; спр. 224, арк. 113.

²⁰⁷ Кам'яниця містилася між кам'яницями Станіслава Мозанча і земського судді Андреаса Пелки (Там само. Спр. 224, арк. 1083).

²⁰⁸ Там само. Спр. 18, арк. 156.

²⁰⁹ Там само. Спр. 10, арк. 12.

²¹⁰ Там само. Спр. 224, арк. 966.

²¹¹ Там само. Спр. 9, арк. 654; спр. 10, арк. 1457.

²¹² Там само. Спр. 13, арк. 19.

Таким чином, представники Львівської міської ради, будучи найбагатшими міщанами, володіли у XVI ст. значною кількістю нерухомості в місті та за його межами. На величину нерухомої власності окремих осіб впливали такі чинники: маєтки успадковані від батьків, отримані внаслідок одруження з багатими міщанками, прибутки від професій і занять – міжнародної (континентальної) та локальної торгівлі, здійснення вигідних фінансових операцій, у тому числі лихварських, заняття прибутковими ремеслами (аптекарьством, золотарством, мечництвом), а також статусна позиція в місті, тобто виконання урядових функцій.

Real estate of the Lviv Council representatives in XVIth century

Olha HUL

*Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of The National Academy of Sciences of Ukraine, Department of History of the Middle Ages,
4 Kozelnytska str., Lviv 79026, Ukraine
gullola@ukr.net*

The Lviv Council representatives being the richest middle class people owned large amounts of real estate in and outside the town in the XVIth century. The following factors influenced the amount of their estate: property inherited from parents or obtained as a consequence of marriages with rich fiances, income from professions and occupations such as international (continental) and local trade, profitable financial operations, including usury, profitable crafts (pharmacy, goldwork, swordsmithing), as well as high social status in the town and government functions.

Keywords: Lviv in the XVIth century, the City Council, counselors, real estate.

Kondycja majątkowa przedstawicieli lwowskiej Rady Miejskiej w XVI wieku

Olga HUL

*Instytut Ukrainoznawstwa im. Iwana Krypiakevycza
Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, Oddział Historii Średniowiecza,
ul. Kozelnycka 4, Lwów 79026, Ukraina
gullola@ukr.net*

Представители лвовской Рады Miejskiej, będąc najbogatszymi mieszczanami posiadali w XVI wieku liczne nieruchomości w mieście i po za nim. Kondycja majątkowa

tych osób była uzależniona od następujących czynników: majątków odziedziczonych po rodzicach lub uzyskanych wskutek ożenku z bogatymi mieszczankami, dochodów od zawodów i zajęć – handlu międzynarodowego (kontynentalnego) oraz lokalnego, przeprowadzania operacji finansowych, w tym lichwiarstwa, pracy w zyskownym rzemiośle (aptekarsstwo, złotnictwo, miecznictwo), a także zajmowanej pozycji społecznej w mieście, czyli *de facto* sprawowania funkcji urzędniczych.

Słowa kluczowe: Lwów XVI w., Rada Miejska, rajcowie, nieruchomości.